

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

התוכנית הבין-אוניברסיטאית ללימודי אפריקה

אסלאם ומוסלמים באפריקה – עיונים בסוגיות נבחרות

192-1-15/25

ד"ר אבישי בן-דרור

סמינר שנתי, תשע"ז 2017

פרטי הקורס:

ימי ב', 1015-1145

שעות קבלה: ימי ב' 1145-1230 בתאום מראש (במייל).

דוא"ל: bendroravishai@gmail.com

מטלות הקורס:

70% עבודה סמינריונית; 20% פרזנטציה; 10% השתתפות ונוכחות.

סמסטר א': (לחלק מהנושאים יוקדש יותר משיעור אחד. יתכנו שינויים בסדר השיעורים במהלך הסמסטר)

שיעור 1: פתיחה ומבוא מתודולוגי קצר –היסטוריה והיסטוריוגרפיה

שיעור 2: מגמות חדשות בלימודי סביבה ויבשות

Peregrine Huden and Nicholas Purcell, "The Mediterranean and the New

Thalassology", *American Historical Review* 111, no. 3 (June 2006), 722-740.

שיעור 3: דת האסלאם: היבטים פוליטיים, דתיים וחברתיים

נחמיה לבציון, דפנה אפרת, דניאלה טלמון-הלר, האסלאם: מבוא להיסטוריה של הדת, (האוניברסיטה הפתוחה, 2000), כרך א, 1-60.

שיעור 4: סוכני אסלום והתפתחות החברות המוסלמיות באפריקה

נחמיה לבציון, דפנה אפרת, דניאלה טלמון-הלר, האסלאם: מבוא להיסטוריה של הדת, (האוניברסיטה הפתוחה, 2003), כרך ג, יחידה 9.

B. G. Martin, "Arab Migration to East Africa in Medieval Times", *International Journal of African Historical Studies* (1974), 367-390.

שיעור 5: "האסלאם" באפריקה או אפריקנים מוסלמים?

אירית בק, מ"מחמדון" לאסלאמיסטים: ההיסטוריוגרפיה של האסלאם מדרום לסהרה במאה העשרים, זמנים (92), (סתיו 2005), 87-80.

Hussien Ahmed, "The Historiography of Islam in Ethiopia", *Journal of Islamic Studies* 3:1(1992), 15-46.

שיעור 6: זהויות אתניות וזהויות דתיות

Mohammed Hassan, *the Oromo of Ethiopia – A History*, (Cambridge, 1990), 1-18.

Jon Abbink, "A Historical-Anthropological Approach to Islam in Ethiopia: Issues of Identity and Politics", *Journal of African Cultural Studies*, 11(2), (1998), 109-124.

שיעור 7: שבטיות, אסלאם והתפוררות מדינת הלאום

I. M. Lewis, *A Modern History of Somalia: Nation and State in the Horn of Africa*, (London, 1988), 1-24.

שיעור 8: זהויות לאומיות ואסלאם

אירית בק, אסלאם וזהות פוסט-קולוניאלית במערב אפריקה (מרכז דיין, 2005), 45-15.

David Pool, *From Guerrillas to Government: The Eritrean People's Liberation Front*, (Ohio University Press, 2001), 5-35.

שיעור 9: צופיות והקשריה המקומיים

נחמיה לבציון, דפנה אפרת, דניאלה טלמון-הלר, האסלאם: מבוא להיסטוריה של הדת, (האוניברסיטה הפתוחה, 1998), כרך ב, יחידה 6.

Patrick Desplat, "The Making of Harari city of Ethiopia: Constructing and Contesting Sainly Places in Harar", in: *Muslim Saints, Their places and Space, Year book of the Sociology of Islam* v. 8 (2009), 149-167.

שיעור 10: קולוניאליזם אפריקני ומוסלמי משלהי המאה התשע-עשרה

אבישי בן-דרור, "אסלאם ומודרניזציה – הרר תחת הכיבוש המצרי, 1885-1875", זמנים (92), (סתיו 2005), 95-88.

שיעור 11: מוסלמים, "שחורים" ואחרים בעמק הנילוס

Eve Troutt Powell, "Brothers along the Nile: Egyptian concepts of race and ethnicity, 1895-1910", in: Haggai Erlich and Israel Gershoni (eds.), *The Nile: Histories, Cultures, Myths* (Colorado: Lynne Rienner Publishers, 2000), 171-181.

שיעור 12: אתרי הנצחה, מוזיאונים והבניית זהויות

ישראל גרשוני, *פירמידה לאומה: הנצחה, זיכרון ולאומיות במצרים במאה העשרים*, (עם עובד, 2006), 19-56.

Belle Asante Taristani, "Merging Past and Present in the Museums of Harar, Ethiopia", *Nilo-Ethiopian Studies* (No. 13) (2009), 1-16.

שיעור 13: שיעור סיכום לסמסטר א' ופגישות עם הסטודנטים לקביעת שאלת מחקר ורשימות ביבליוגרפיות

סמסטר ב': (לחלק מהנושאים יוקדש יותר משיעור אחד. יתכנו שינויים בסדר השיעורים במהלך הסמסטר)

הגשת שאלות מחקר ורשימות ביבליוגרפיות (1-2 עמודים) עד חופשת הפסח

שיעור 1: "אסלאם מגרבי"? – דיון השוואתי בצפון אפריקה

מישל אביטבול ודניאל זיסנווין, *מקולוניאליזם ללאומיות: תוניסיה, אלג'יריה, מרוקו* (האוניברסיטה הפתוחה, 2005), 7-22.

שיעור 2: קניה: מוסלמים בין בדלנות להשתלבות פוליטית

Arye Oded, *Islam and Politics in Kenya* (Colorado: Lynne Rienner Publishers, 2000), 11-19, 135-147.

שיעור 3: סודאן: עבר ואתגרי ההווה והעתיד

גבריאל ורבורג, "המהדיה והחזית האסלאמית הלאומית: דרכים חלופיות למדינה אסלאמית בסודאן!?", *האסלאם ועולמות השזורים בו: קובץ מאמרים לזכרה של חוה לצרוס-יפה*, (מכון בן צבי – יד יצחק בן צבי והאוניברסיטה הברית בירושלים, תשס"ב), 235-249.

שיעור 4: שיח הזהויות בניגריה

אירית בק, "זהויות מודרניסטיות – סופים ווהאבים בצפון ניגריה", *ג'מאעה*, כרך טז (תשס"ח), 9-32.

שיעור 5: ערבים, אפריקנים וסחר העבדים

John Alembillah Azumah, *The Legacy of Arab-Islam in Africa* (Oxford: Oneworld Publications, 2001), 109-169.

שיעור 6: תחיה דתית וג'האד באפריקה

A.H. abdel Salam and Alex de Waal "On the Failure and Persistence of *Jihad*" in: Alex de Waal (ed.), *Islamism and Its Enemies in the Horn of Africa* (London, 2004), 21-70.

John Alembillah Azumah, *The Legacy of Arab-Islam in Africa* (Oxford: Oneworld Publications, 2001), 63-108.

שיעור 7: דימויי מוסלמים באפריקה בספרות מסע אירופית

Avishai Ben-Dror, "Arthur Rimbaud in Harar: Images, Reality, Memory", *Northeast African Studies*, Vol. 14, No. 2, 2014, 159-182.

הרצאת אורח

פרזנטציות של הסטודנטים בכיתה

שיעור סיכום